

مقایسه سبک های فرزندپروری و سبکهای هویتی در کودکان و نوجوانان عادی و بزهکار

نویسندگان: سعدی عزیزی^۱ مرتضی ترخان^۲

۱. دانشجوی دکترای روانشناسی تربیتی، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی قائم شهر

شماره تلفن: ۰۹۱۱۱۵۲۰۲۴۰۲ Email: sadiazizi84@yahoo.com

۲. دانشیار، گروه روانشناسی، دانشگاه پیام نور

چکیده

مقدمه: بزهکاری به عنوان یکی از مسائل اجتماعی در جوامع مختلف بصورت حاد و به اشکال پیچیده شناخته شده است. کاهش میزان بزهکاری کودکان و نوجوانان جامعه، یکی از سیاست های کلان مورد تاکید در سالهای اخیر بوده است، کنترل و پیشگیری بزهکاری کودکان و نوجوانان می تواند به شکل مستقیم بر بالندگی و سعادت سرمایه های با ارزش انسانی تاثیر بگذارد و بستر مساعدی را برای زندگی بهتر فراهم آورد. لذا این مطالعه با هدف مقایسه سبک های فرزندپروری، و سبک های هویتی در کودکان و نوجوانان بزهکار و عادی صورت گرفت.

روش بررسی: در این مطالعه توصیفی، تحلیلی، ۳۰۰ نفر کودک و نوجوان پسر (۱۵۰ نفر بزهکار و ۱۵۰ نفر عادی) مورد مطالعه قرار گرفتند که از مراکز کانون اصلاح و تربیت و مدارس عادی و از طریق روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای انتخاب شدند. آزمودنی ها پرسشنامه سبک های فرزندپروری ادراک شده، پرسشنامه سبک های هویت برزونسکی و پرسشنامه اطلاعات جمعیت شناختی را تکمیل کردند. داده های جمع اوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمون آماری آنو، من ویتنی، ویل کاکسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته ها: نتایج نشان داد سبک های هویت، وضعیت اقتصادی، سطح تحصیلات والدین، وضعیت اشتغال والدین، موفقیت در تحصیل و سوابق زندانی اعضای خانواده، در دو گروه متفاوت می باشد. تفاوت معناداری بین سبک های فرزندپروری والدین در دو گروه مشاهده نشد. همچنین بین کلیه سبک های هویت نوجوانان عادی و بزهکار تفاوت معناداری وجود دارد.

نتیجه گیری: ویژگی های جمعیت شناختی، وضعیت اقتصادی، نوع اشتغال والدین، سطح تحصیلات والدین، موفقیت در تحصیل، سوابق زندانی اعضای خانواده و سبک های هویتی از عوامل اساسی موجود در بزهکاری کودکان و نوجوانان می باشد که می تواند نتایج ارزنده و راههای مؤثری را برای کمک و حمایت از این گروه از افراد جامعه باشد.

واژه های کلیدی: سبک های فرزندپروری، سبک های هویتی، کودک و نوجوان، بزهکاری

این مقاله برگرفته از پایان نامه مقطع دکتری می باشد.

طلوع بهداشت

دو ماهنامه علمی پژوهشی

دانشکده بهداشت یزد

سال سیزدهم

شماره: پنجم

آذر و دی ۱۳۹۳

شماره مسلسل: ۴۷

تاریخ وصول: ۱۳۹۲/۸/۲۴

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۱۲/۸

مقدمه

امروزه مسئله بزهکاری و رفتارهای نابهنجار کودکان و نوجوانان به صورت یکی از حادترین و پیچیدهترین مسائل اجتماعی جوامع مختلف انسانی درآمده است.

بزهکاری (Delinquency) در واقع یک پدیده زیستی، روانی و اجتماعی است که در بسیاری از موارد هر سه جزء آن با هم و در موارد دیگر یک جزء بیشتر از اجزاء دیگر در بوجود آوردن آن دخالت دارند.

از آغاز پیدایش جوامع تا به امروز شاید هیچگاه آدمی تا بدین حد با معضلی به نام بزهکاری، در جامعه خویش مواجه نبوده است و هنگامی که این معضل در میان کودکان و نوجوانان ریشه می‌دواند، موجب نگرانی و حساسیت بیشتری برای یافتن علل و ارائه راه‌حل‌های مناسب می‌شود (۱).

علتهای متعددی را می‌توان در گرایش به بزهکاری موثر دانست پژوهشها عوامل مختلفی مانند تحصیلات و درآمد پایین والدین، تعارض تربیتی والدین، نظارت ضعیف والدین اختلافات خانوادگی و ناسازگاری والدین با یکدیگر، بی‌سوادی و فقر اقتصادی (۲)، داشتن ناپدری و نامادری، زندگی در خانواده‌های تک‌والدی (۳،۴) ناتوانیهای یادگیری و اختلالات رفتاری، فرار از مدرسه، داشتن دوستان و همسالان بزهکار، طلاق و جدایی و اعتیاد والدین را از عوامل گرایش به بزهکاری بیان کرده‌اند (۵). اما در بین عوامل مهم تاثیرگذار و اولیه در گرایش به رفتارهای نابهنجار، شیوه‌های فرزندپروری حاکم بر خانواده و همچنین شناخت و احساس و درک هویت یعنی تصویری که فرد از خود داشته و آن تصویری که در مورد استنباط و انتظار دیگران از خویش دارد از همه مهمتر می‌باشد (۱).

خانواده مهمترین نهادی است که در سلامت، شرافت، سازگاری و یا انحراف و نابهنجاری در تشکیل شخصیت انسان بسیار مؤثر است. بسیاری از جامعه‌شناسان همانند آگوست کنت خانواده را اولین و ایده‌آل‌ترین مثال برای گروه‌های نخستین و مهمترین مرحله‌ی جامعه‌پذیری فرد می‌دانند، آشفتگی و از هم پاشیدگی خانواده از عوامل اصلی بزهکاری به شمار می‌آید (۶،۷).

به‌طور کلی بزهکاری در وهله اول ریشه در سبک‌های تربیتی و ارتباطی خانواده و اختلافات و تعارضات اعضای آن با یکدیگر دارد. اگر خانواده نتواند کودک و نوجوان را در سنینی که احساس استقلال و گرایش نسبت به گروه دوستان در او سر بر می‌آورد جذب و هدایت کند زمینه بروز بزه را فراهم نموده است. یافته‌های تحقیقات نشان داد که در خانواده‌هایی که والدین سعی دارند با کودکان و نوجوانان روابط عاطفی برقرار نمایند و بیشتر تلاش می‌کنند به گونه‌ای عمل کنند که فرزند احساس کند پدر و مادرش برای او علاوه بر نقش سرپرستی، نقش دوستی دارند بزه کمتر اتفاق می‌افتد. خانواده‌ای که در آن محبت کافی به فرزندان عرضه نمی‌شود، خانواده‌ای نابسامان است و موجبات نارسایی در زمینه‌های رشد جسمانی، روانی، عاطفی و به خصوص اجتماعی آنان می‌شود (۷).

اختلافات خانوادگی، طلاق، رفتارهای ضد اجتماعی و سردرگمی عده زیادی از کودکان و نوجوانان در شکل‌دهی شخصیت و یافتن الگوهای مناسب برای کسب هویت، موجب می‌شود که افراد، هیچ‌تعهد و مسئولیتی در قبال خود و جامعه احساس نکنند (۸). ایجاد یک هویت و دستیابی به یک تعریف منسجم از خود، مهمترین جنبه رشد عمومی اجتماعی در دوره

نوجوانی است. انتخاب ارزش ها، باورها و هدف های زندگی مهم ترین مشخصه های اصلی این هویت را تشکیل می دهند. هم در دوره نوجوانی و هم در دوره جوانی این ارزش ها، باورها و هدف های زندگی مورد تجدید نظر قرار می گیرند. شکل گیری هویت در نوجوانی با خود پنداره، عزت نفس و سلامت روانی فرد رابطه جدایی ناپذیر دارد لذا هر فرد بایستی یکسری مسئولیت های فردی، خانوادگی و اجتماعی را بپذیرد، از این رو ثبات هویتی و آگاهی از ماهیت خویش، می تواند موجب سلامت روانی فرد شود (۹). سردرگمی، ناتوانی در برقراری روابط سالم و محبت آمیز با دیگران، ناتوانی در تصمیم گیری، شکست های پیاپی تحصیلی، ترک تحصیل، پرخاشگری، بزهکاری، اختلافات خانوادگی، رفتارهای ضد اجتماعی و سردرگمی در یافتن الگوهای مناسب برای کسب هویت موجب می شود که نوجوانان هیچ تعهد و مسئولیتی در قبال خود و جامعه احساس نکنند (۸). کسب هویت سالم و مطابق با هنجارهای جامعه موجب افزایش عملکرد تحصیلی و سازگاری اجتماعی می شود (۹). والدینی که شیوه های فرزندپروری حمایتی همراه با اقتدار را برای فرزندان خود اعمال می کنند باعث ایجاد هویت اخلاقی مثبت همراه با سلامت روانشناختی می شوند (۱۰). لذا هویت (Identity) عبارت است از یک مفهوم سازمان یافته از خود که ارزشها، باورها و اهدافی که فرد بدان پایبند است، تشکیل شده است (۱۱). تحقیقات متعددی نشان دادند که سبکهای هویت نوجوانان رابطه معنی داری با بزهکاری نوجوانان دارد (۷، ۱۲).

علیرغم مهاجرت به آمریکا و تغییر فرهنگ به همان شیوه فرزندپروری استبدادی فرزندان خود را پرورش می دادند موجب کاهش میزان اعتماد به نفس و افزایش اضطراب بیشتر نسبت به والدینی می شدند که فرزندان خود را به شیوه اقتدار منطقی تربیت می کردند (۱۳). همچنین فرزندپروری طرد گونه به طور ویژه با رفتار بزهکارانه ارتباط دارد (۱۴-۱۶) حضور پدر با رفتارهای ضد اجتماعی ریسک فاکتور بسیار بالا برای ضد اجتماعی شدن فرزندان است. البته باید به این نکته توجه کرد که در مورد کیفیت فرزند پروری پدر در مقایسه با فرزند پروری مادر تفاوت وجود دارد (۱۷) در تحقیقی که Anderson در سال ۲۰۰۲ در مورد بزهکاری نوجوانان انجام داد، دریافت نوجوانانی که در خانواده های تک والدی زندگی می کنند و یا در خانواده های نابسامان به سر می برند، احتمال رفتار بزهکارانه شان بیشتر است (۱۸).

هر چند مطالعات متعددی در ایران در رابطه با افراد و خانواده های بزهکار انجام شده است (۱۹-۲۶).

اما پژوهش حاضر سعی دارد تا با مقایسه وضعیت بزهکاری در کودکان و نوجوانان عادی و کانونهای اصلاح و تربیت و تحلیل رابطه آن با متغیرهای سبک های فرزندپروری، سبک های هویت و متغیرهای جمعیت شناختی در راستای برنامه های پیشگیرانه، کاهش هزینه های نگهداری، آموزشی و تربیتی برای دولت، خانواده ها و نتایج ارزنده ای برای دست اندرکاران و مسئولین امور به همراه داشته باشد.

روش بررسی

مطالعه مذکور از نوع توصیفی تحلیلی است که به روش مقطعی انجام شد. جامعه آماری شامل کودکان و نوجوانان

Nguyen در پژوهشی در مورد نوجوانان و خانواده های ویتنامی ساکن در آمریکا به این نتیجه رسید والدین ویتنامی که

فارسی برگردانده شد (۲۷). پرسشنامه فوق بطور جداگانه برای هر دو والد به تفکیک تکمیل گردید. برای اندازه گیری روایی محتوای، پرسشنامه در اختیار ۶ نفر از صاحب نظران روان شناسی قرار گرفت که آنها در تمامی سوالها بیش از ۰/۷۵، نظرات کاملاً موافق و موافق داشتند. همچنین طبق نظر خواهی پژوهشگران از بامریند، نظریه پرداز بنام در زمینه سبک های فرزند پروری، این پرسشنامه از روایی صوری خوبی برخوردار است.

نتایج سنجش پایایی این پرسشنامه توسط McClun و همکارش، به روش بازآزمایی نشان داد که ۱۰۰٪ دانش آموزان بخش یکسانی را در شکل بسته پاسخ این آزمون علامت زدند. (۲۸)

ب- پرسشنامه سبک هویت برزونسکی (Berzonsky's: ISI Identity Style Inventory)

پرسشنامه سبک هویت به منظور ارزیابی جهت گیری هویت افراد توسط برزونسکی در سال ۱۹۸۹ ساخته و در سال ۱۹۹۲ مورد تجدید نظر قرار گرفت. این آزمون یک ابزار خود گزارش و چهار عبارتی است که از چهار زیر مقیاس تشکیل یافته است که سه تا از آنها شامل سبکهای هویت و چهارمین زیر مقیاس مربوط به تعهد است.

زیرمقیاس های پرسشنامه سبک هویت عبارتند از:

- ۱- زیر مقیاس جهت گیری اطلاعاتی که دارای ۱۱ عبارت است، برزونسکی اظهار کرده است افرادی که در این مقیاس نمره بالایی کسب می کنند تنها پس از جمع آوری اطلاعات، بررسی گزینه های ممکن مورد پردازش اطلاعات تصمیم گیری می کنند.
- ۲- زیر مقیاس جهت گیری هنجاری که شامل ۹ عبارت است.

بزهکارپسر زیر ۱۸ سال ساکن در کانونهای اصلاح تربیت درمقایسه با دانش آموزان همان گروه سنی درمدارس پسرانه عادی می باشد حجم نمونه بر اساس جدول مورگان شامل ۱۵۰ نفر کودک و نوجوان بزهکار و ۱۵۰ نفر کودک و نوجوان عادی بود که بعلت وسعت و پراکندگی کشور به روش نمونه گیری خوشه ای انتخاب شد. بدین ترتیب که کشور را با توجه به محدوده جغرافیایی به پنج منطقه غرب، شرق، شمال، جنوب و مرکز تقسیم نموده و سپس از هر منطقه یک استان (۳۰ نفر به تفکیک) به صورت تصادفی انتخاب شده و با مراجعه به اداره کل زندانهای آن استان لیست کانونهای اصلاح تربیت و تعداد بزهکاران ساکن به دست آمد. سپس با مراجعه به اداره آموزش و پرورش همان استان انتخاب شده به صورت تصادفی چند مدرسه را انتخاب، و تعداد نمونه لازم (برابر با بزهکاران) به صورت تصادفی از دانش آموزان آن مدارس انتخاب و اطلاعات جمع آوری شدند.

جهت جمع آوری داده ها از پرسشنامه سبک های فرزندپروری ادراک شده، پرسشنامه سبک هویت برزونسکی، پرسشنامه جمعیت شناختی استفاده شد.

الف- پرسشنامه سبکهای فرزندپروری ادراک شده (Perceived Parenting Style Questionnaire):

این پرسشنامه توسط مکلون و مرال در سال ۱۹۹۸ براساس شاخص های سبک والدینی بامریند ساخته شده است. و شکل ساده ای از آزمونهای بسته پاسخ است که شامل سه گروه شش جمله ای برای شناسایی هر یک از سه سبک والدینی اقتدار منطقی، استبدادی و آزاد گذاری به صورت جداگانه تهیه و به

ج - پرسشنامه جمعیت شناختی : این پرسشنامه شامل اطلاعات فردی هر آزمودنی می باشد که شامل سن، جنس، شغل، میزان تحصیلات، نوع جرم، سابقه زندان، تحصیلات والدین، شغل والدین و ..... می باشد. در نهایت داده های جمع آوری شده با استفاده از تحلیل واریانس، آنووا و کای دو با سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ و با استفاده از نرم افزار SPSS16 تجزیه و تحلیل گردید.

یافته ها

آزمودنی های مورد مطالعه در مجموع شامل ۳۰۰ نفر بودند که از این تعداد ۱۵۰ نفر متعلق به گروه بزهکار و ۱۵۰ نفر متعلق به گروه عادی بودند. نتایج نشان داد بیشترین کودکان بزهکار سطح تحصیلات ابتدایی و راهنمایی داشته و بیشتر کودکان ونوجوانان عادی دارای تحصیلات دبیرستانی بودند. در هر دو گروه وضعیت مسکن شخصی بود، ۷۴٪ کودکان بزهکار سالم و ۱۰۰٪ کودکان عادی سالم گزارش گردید.

شغل بیشتر والدین کودکان بزهکار ۵۳/۳ درصد آزاد و در کودکان عادی ۵۰ درصد کارمند ادارات دولتی بودند درآمد ماهیانه خانواده در کودکان بزهکار ۴۲ درصد بین ۳۰۰ - ۶۰۰ هزار تومان و در کودکان عادی ۹۰۰ - ۶۰۰ هزار تومان گزارش گردید. محل سکونت هر دو گروه با ۸۲ درصد و بالاتر در شهر و سابقه زندانی بودن برای کودکان بزهکار وجود داشته و در کودکان عادی موردی مشاهده نگردید. سابقه زندانی بودن اعضای خانواده با ۶۳ درصد در کودکان بزهکار و فقط با ۳ درصد در کودکان عادی گزارش گردید. در جدول یک اطلاعات توصیفی آزمودنی ها آورده شده است.

افرادی که در این مقیاس نمره بالایی کسب می کنند ، بدون تفحص و بررسی از قوانین و هنجارهایی که والدین و همسریا دوستشان وضع کرده است پیروی می کنند .

۳- زیر مقیاس جهت گیری سردرگم / اجتنابی که دارای ۱۰ عبارت است. افرادی که دارای جهت گیری سردرگم / اجتنابی اند تصمیم گیری را تا حد ممکن به تأخیر و تعویق می اندازند .

۴- زیر مقیاس تعهد که این مقیاس هم از ۱۰ عبارت تشکیل شده است. این زیر مقیاس نشان می دهد که آزمودنی به چه میزان نسبت به مذهب، سیاست و رشته تخصصی خود احساس تعهد می کند. آزمودنی باید در یک مقیاس لیکرت ۵ درجه ای (۱=اصلاً شبیه من نیست، ۵=کاملاً شبیه من) مشخص سازد که هر یک از عبارات ذکر شده تا چه حد نشان دهنده ویژگی های شخصیتی وی است. در مورد پایایی این پرسشنامه باید گفت که پایایی خارجی آن حاصل از روش باز آزمایی در فاصله ۲ هفته (N=۹۴) است که در آن زیر مقیاس جهت گیری اطلاعاتی = ۰/۸۷، زیر مقیاس جهت گیری هنجاری = ۰/۸۷، زیر مقیاس جهت گیری سردرگم / اجتنابی = ۰/۸۳ و زیر مقیاس تعهد = ۰/۸۹ است.

پایایی ایرانی آن نیز شامل فرم مخصوص دانش آموزان (ISI-IG) است که بر روی دانش آموزان دبیرستانی هنجاریایی شده است و شباهت زیادی به پرسشنامه اصلی دارد و حاکی از پایایی مطلوب آزمون می باشد (۲۹).

در مطالعه ای دیگر ضرایب آلفای کرونباخ برای نمونه برداری ۷۵ سبک های هویت اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم / اجتنابی، تعهد هویت را به ۰/۵۲، ۰/۶۴ و ۰/۷۱ به دست آوردند (۳۰).

جدول ۱: فراوانی شاخص های جمعیت شناختی در گروههای مورد مطالعه

گروه عادی		گروه بزهکار		سطوح	متغیر های دموگرافیک
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی		سطح تحصیلات
۰	۰	٪۲	۳		متغیر بی سواد
٪۳۶	۵۵	٪۴۰	۶۰		ابتدایی
٪۷	۱۰	٪۳۸	۵۷		راهنمایی
٪۵۷	۸۵	٪۲۰	۳۰		دیپستان
٪۱۰۰	۱۵۰	٪۱۰۰	۱۵۰		کل
٪۱۰۰	۱۵۰	۷۴	۱۱۱		وضعیت سلامت سالم
۰	۰	۸	۱۲		بیمار
۰	۰	۲	۳		معلول
۰	۰	۱۶	۲۴		اعصاب و روان
٪۵۰	۷۵	٪۱۰/۷	۱۶		دولتی
٪۴۷	۷۰	٪۵۳/۳	۸۰		آزاد
۰	۰	٪۶	۹		بیکار
۰	۰	٪۱۶	۲۴		کشاورز
۰	۰	٪۸	۱۲		راننده
٪۳	۵	٪۴	۶		بازنشسته
۰	۰	٪۲	۳		معلم
۰	۰	٪۲۰	۳۰		درآمد ماهیانه کمتر از ۳۰۰ هزار تومان
٪۱۳	۲۰	٪۴۲	۶۳		۳۰۱-۶۰۰ هزار تومان
٪۶۰	۹۰	٪۳۰	۴۵		۶۰۱-۹۰۰ هزار تومان
٪۲۷	۴۰	٪۸	۱۲		بیشتر از ۹۰۰ هزار تومان
		٪۱۸	۲۷		بی سواد
٪۱۳/۳	۲۰	٪۱۸	۲۷		ابتدایی
٪۱۰	۱۵	٪۲۸	۴۲		راهنمایی
٪۶۰	۹۰	٪۳۲	۴۸		دیپستان
٪۱۳/۳	۲۰	٪۴	۶		لیسانس
٪۳/۳	۵	۰	۰		فوق لیسانس و بالاتر
۰	۰	٪۳۲	۴۸		بی سواد
٪۶/۷	۱۰	٪۲۴	۳۶		ابتدایی
٪۲۶/۷	۴۰	٪۲۶	۳۹		راهنمایی
٪۴۶/۳	۶۵	٪۱۸	۲۷		دیپستان
٪۲۰	۳۰	۰	۰		لیسانس
٪۳/۳	۵	۰	۰		فوق لیسانس و بالاتر
۰	۰	٪۳۶	۵۴		با سابقه زندان
۱۰۰	۱۵۰	٪۶۴	۹۶		بدون سابقه قبلی
٪۳	۵	٪۶۳	۹۵		با سابقه زندان
٪۹۷	۱۴۵	٪۳۷	۵۵		بدون سابقه زندان
٪۲۳	۳۵	٪۵۶	۸۴		آزادگذار
٪۶۷	۱۰۰	۰	۰		دموگرافیک
٪۱۰	۱۵	٪۴۴	۶۶		استبدادی
٪۲۳/۳	۳۵	٪۵۶	۸۴		آزادگذار
٪۶۳/۳	۹۵	٪۲	۳		دموگرافیک
٪۱۳/۳	۲۰	٪۴۲	۶۳		استبدادی

(جدول ۲). مطابق جدول ۳ مقدار U ، Z و سطح معنی داری دو دامنه برآورد شده است.

بین دو گروه مورد مطالعه به لحاظ سبک های تربیتی والدین تفاوت معنی داری وجود نداشت. با استفاده از آزمون ناپارامتریک U من ویتنی بین ویژگی های جمعیت شناختی کودکان و نوجوانان پسر بزهکار ساکن در کانون اصلاح و تربیت و مدارس عادی تفاوت معنی داری مشاهده شد.

همچنین بین وضعیت اقتصادی والدین کودکان و نوجوانان پسر بزهکار ساکن در کانون اصلاح و تربیت و مدارس عادی تفاوت معنی داری مشاهده شد ($p=0/000$) همچنین بین سطح تحصیلات والدین و سوابق زندانی خانواده های کودکان و نوجوانان پسر بزهکار ساکن در کانون اصلاح و تربیت و مدارس عادی تفاوت ساکن معنی داری وجود دارد (جدول ۳).

در بررسی آماره های توصیفی و توزیع فراوانی سبک های هویت گروه های مورد مطالعه نتایج نشان می دهد، بیشترین سبک هویت یابی در افراد بزهکار سبک هویت سردرگم/اجتنابی بود که تعداد ۱۱۳ نفر از کل ۱۵۰ نفر افراد این گروه از آن برخوردار بوده اند. و بیشترین سبک هویت یابی در بین افراد گروه عادی سبک هویت هنجاری بود که تعداد ۷۵ نفر از کل ۱۵۰ نفر افراد این گروه از آن برخوردار بوده اند. در متغیر سبک هویت اطلاعاتی میانگین گروه عادی ۳۶/۷ و میانگین گروه بزهکار ۲۵/۶ بوده است. همچنین در متغیر سبک هویت هنجاری نیز ملاحظه می شود میانگین گروه عادی ۳۱ و گروه بزهکار ۲۴ بوده است. علاوه بر این در متغیر سبک هویت سردرگم/اجتنابی میانگین گروه عادی ۲۹/۱ و میانگین گروه بزهکار ۲۹/۸ بوده است. همچنین در متغیر سبک تعهد هویت نیز ملاحظه می شود میانگین گروه عادی ۳۵/۷ و گروه بزهکار ۲۵/۳ بوده است

جدول ۲: آماره های توصیفی سبک های هویت گروه های مورد مطالعه

متغیر سبک هویت	گروه بزهکار			گروه عادی		
	میانگین	انحراف فراوانی معیار	درصد	میانگین	انحراف فراوانی معیار	درصد
هویت اطلاعاتی	۲۵/۶	۶/۳	۵	۳۶/۷	۶/۳	۶۱
هویت هنجاری	۲۴	۴/۵	۳۲	۳۱	۴/۵	۷۵
هویت سردرگم/اجتنابی	۲۹/۸	۳/۳	۱۱۳	۲۹	۳/۳	۱۴
تعهد هویت	۲۵/۳	۴/۵		۳۵/۷	۴/۵	

جدول ۳: نتایج آزمون من ویتنی مقایسه سبک های تربیتی والدین

متغیر	U من ویتنی	W ویلکاکسون	Z	Asymp.sig(2-tailed)
تحصیلات	۸/۲۹	۱/۹۶	-۴/۲	۰/۰۰۰
وضعیت سلامتی	۸۳۲۵	۱۹۶۵۰	-۶/۶۶	۰/۰۰۰
شغل والدین	۵/۲۴	۱/۶۵	-۸/۶۹	۰/۰۰۰
سطح تحصیلات پدر	۶/۰۷	۱/۷۴	-۷/۲۹	۰/۰۰۰
سطح تحصیلات مادر	۳/۵۷	۱/۴۹	-۱۰/۵	۰/۰۰۰
سوابق زندانی خانواده	۴۵۰۰	۱۵۸۲۵	-۱۱	۰/۰۰۰
سبک تربیتی مادر	۱۰۵۳۷/۵	۲۱۸۶۲/۵	-۱/۰۱	۰/۳۱۲
سبک تربیتی پدر	۱۰۸۷۵	۲۲۲۰۰	-۰/۵۳۲	۰/۵۹۵

جدول ۴: نتایج آزمون های معناداری آنوا بر اثر اصلی متغیر گروه بر متغیرهای وابسته

نام آزمون	مقدار	F	Df فرضیه	Df خطا	Sig
آزمون اثر پیلایی	۰/۵۳۶	۸۵/۰۳	۴/۰۰۰	۲۹۵/۰۰۰	۰/۰۰۰
آزمون لامبدای ویکلز	۰/۴۶۴	۸۵/۰۳	۴/۰۰۰	۲۹۵/۰۰۰	۰/۰۰۰
آزمون اثر هتلینگ	۱/۱۵	۸۵/۰۳	۴/۰۰۰	۲۹۵/۰۰۰	۰/۰۰۰
آزمون بزرگ ترین ریشه روی	۱/۱۵	۸۵/۰۳	۴/۰۰۰	۲۹۵/۰۰۰	۰/۰۰۰

والدین در همه سبک های هویت بطور معنی داری در دو گروه نوجوانان عادی و بزهکار تفاوت دارد. در مجموع باید گفت که بین سطح سواد والدین با سبک هویت در کودکان عادی و بزهکار تفاوت وجود دارد.

همچنین نتایج تحلیل واریانس چندمتغیری نشان داد که میانگین اشتغال والدین در همه سبک های هویت و میانگین سابقه زندانی شدن و میانگین وضعیت تحصیلی کودکان و نوجوانان در همه سبک های هویت بطور معنی داری در دو گروه نوجوانان عادی و بزهکار تفاوت دارد (جدول ۵).

همانطور که در جدول ۴ دیده می شود، سطوح معناداری تمامی آزمون ها قابلیت استفاده از تحلیل واریانس چندمتغیری آنوا را مجاز می شمارند. این امر بیانگر آن است که بین کلیه سبک های هویت نوجوانان عادی و بزهکار تفاوت معناداری وجود دارد.

همین طور نتایج تحلیل واریانس چندمتغیری نشان داد که میانگین سبک های هویت اطلاعاتی، هویت هنجاری، هویت سردرگم و سبک تعهد هویت بطور معنی داری در دو گروه نوجوانان عادی و بزهکار تفاوت دارد و میانگین سطح سواد

جدول ۵. نتایج تحلیل واریانس چندمتغیری روی میانگین سبک های هویت، سطح سواد والدین، اشتغال والدین در دو گروه بزهکار و عادی

متغیر	SS	Df	MS	F	P
سبک هویت اطلاعاتی	۹۱۹۶/۴	۱	۹۱۹۶/۴	۲۱۸/۷	۰/۰۰۰
سبک هویت هنجاری	۳۷۶۶/۵	۱	۳۷۶۶/۵	۱۵۲/۱	۰/۰۰۰
سبک هویت سردرگم/اجتنابی	۴۵/۶۳	۱	۴۵/۶۳	۳/۵۹	۰/۰۰۰
سبک تعهد هویت	۸۰/۰۸	۱	۸۰/۰۸	۲۳۷/۴	۰/۰۰۰
سواد پدر	۷۱/۰۵	۱	۷۱/۰۵	۶۳/۲۲	۰/۰۰۰
سواد مادر	۱۸۴/۰۸	۱	۱۸۴/۰۸	۱۷۷/۶	۰/۰۰۰
اشتغال والدین	۱۰۸	۱	۱۰۸	۵۸/۷۶	۰/۰۰۰
سابقه زندانی شدن	۳۰/۷۲	۱	۳۰/۷۲	۲۶۴/۸۸	۰/۰۰۰
وضعیت تحصیلی کودکان و نوجوانان	۱۴/۵۲	۱	۱۴/۵۲	۱۹/۰۳	۰/۰۰۰

سطوح معناداری تمامی آزمون ها قابلیت استفاده از تحلیل واریانس چندمتغیری آنوا را مجاز می شمارند. این امر بیانگر آن است که بین اشتغال والدین با سبک های هویت و بین وضعیت تحصیلی کودکان و نوجوانان با سبک های هویت در کودکان عادی و بزهکار همچنین بین سابقه زندانی شدن با سبک های هویت در کودکان عادی و بزهکار تفاوت وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری

بررسی انواع سبک های تربیتی و شکل گیری هویت یکی از موضوعات بسیار مهم در دانشگاه های مختلف می باشد. در همین راستا نتایج حاصل از این پژوهش حاکی از آن است که بیشترین سبک هویت یابی در افراد عادی سبک هویت هنجاری است. که پس از آن، ۶۱ نفر نیز سبک هویتی اطلاعاتی داشته و ۱۴ نفر از سبک هویت سردرگم/اجتنابی برخوردار بوده اند. نتایج پژوهش باباپور بیانگر این است که فرزندان نوجوان والدینی که شیوه ی فرزندپروری مقتدرانه دارند بیشتر دارای تعهد هویتی و

هویت اطلاعاتی و هنجاری هستند، در حالیکه، فرزندان نوجوان والدینی که شیوه ی فرزندپروری مستبدانه و سهل گیرانه دارند بیشتر از سبک هویتی سردرگم - اجتنابی برخوردارند (۳۱). شیوه های تربیتی والدین به عنوان مهم ترین پیش بینی کننده بزهکاری در ادبیات جرم شناسی مطرح شده است. این شیوه ها می توانند تاثیر طولانی مدت و زیادی بر ایجاد خودپنداره مثبت، هیجانات منفی بویژه خشم، واکنش به محدودیتهای اجتماعی و افسردگی در بین تمام قشرهای اجتماعی از کودکان تا بزرگسالان بگذارند (۳۲). در مطالعه حاضر تفاوت معناداری بین سبک های فرزندپروری والدین در دو گروه مشاهده نشد. نتایج این مطالعه با پژوهش های Shekarbeigi و همکارانش (۲۵)، Hoffmann (۳۳)، Sakir و همکاران (۳۴)، Jenifer و همکارش (۳۵) همخوانی نداشت. در مطالعه حاضر رابطه معنی داری بین کلیه سبک های هویت دردو گروه مشاهده شد که با نتایج تحقیقات فوق همسو است (۱۱، ۲۱، ۲۲، ۳۳، ۳۵، ۳۶). در

در همین راستا در این مطالعه تفاوت معناداری نیز بین وضعیت تحصیلی و سبک هویت در دو گروه مشاهده شد. که با نتایج پژوهشهای Barani و همکارش، Hoeve و همکارانش همسو است (۲۰، ۳۵). که بیانگر تاثیر وضعیت تحصیلی در سبک هویت افراد می باشد. همچنین تفاوت معنی داری بین سابقه زندانی شدن با سبک هویت در کودکان عادی و بزهکار وجود دارد. که با پژوهشهای Noormohammadi و همکارش، Nazari و همکارانش، Hoeve و همکاران، همسو است (۲۳، ۲۶، ۳۶).

در مطالعه حاضر تفاوت معناداری بین اشتغال والدین و سبک های هویتی در دو گروه مشاهده شد که نتایج پژوهش حاضر با برخی پژوهشهای قبلی همخوانی دارد (۲۲، ۲۶، ۳۳، ۳۴). بنابراین می توان اشتغال والدین را یکی از عوامل تاثیرگذار بر سبک هویتی کودکان و نوجوانان به شمار آورد. بطور کلی می توان نتیجه گرفت، ویژگی های جمعیت شناختی، وضعیت اقتصادی، نوع اشتغال والدین، سطح تحصیلات والدین، موفقیت در تحصیل، سوابق زندانی اعضای خانواده، سبک های هویت از عوامل اساسی موجود در بزهکاری کودکان و نوجوانان است. این عوامل می توانند نقش مهمی در پیدایش یا افزایش میزان بزهکاری کودکان و نوجوانان بازی کنند. بدون تردید این یافته تلوایحات کاربردی فراوان و مهمی به همراه دارد.

محدودیت های پژوهش

- ۱- در دسترس نبودن کل آمار کودکان بزهکار بدلیل محرمانه بودن آمار از نظر سن و تعدد و تنوع بزه ارتكابی به تناسب منطقه و شهرستان
- ۲- پراکندگی جمعیتی مراکز کودکان کانون اصلاح و تربیت در سطح کشور

مطالعه حاضر تفاوت معناداری بین وضعیت اقتصادی در دو گروه وجود دارد، که با نتایج برخی از پژوهش های پیشین همخوانی دارد که بیانگر تاثیر وضعیت اقتصادی خانواده ها بر رفتار بزهکارانه افراد می باشد (۲۲، ۲۳، ۳۳). در مطالعه Kozagaran و همکاران سن ارتكاب به جرم، هوش بزهکار، تحصیلات بزهکار، تحصیلات مادر و وضعیت اقتصادی خانواده بزهکار بر روی جرم تاثیر داشت (۲۲).

تفاوت معناداری بین سطح تحصیلات والدین در دو گروه مشاهده شد. نتایج پژوهش حاضر با پژوهشهای قبلی Barani و همکارش، Kozagaran، Noormohammadi و همکارش، Hoeve و همکاران همسو است (۲۰، ۲۲، ۲۳، ۳۶). در مطالعه Barani و همکارش، دو گروه از لحاظ جمعیت خانوار متفاوت بودند بطوریکه نوجوانان بزهکار اغلب در خانواده های پر جمعیت با پدر و مادری با تحصیلات پائین یا بیسواد زندگی می کردند و همچنین اکثریت قریب به اتفاق آنها در مقایسه با نوجوانان عادی دارای تحصیلات پائین بودند که همین امور می تواند فارغ از متغیر های شخصیتی بر روی بزهکاری این نوجوانان تاثیر گذار باشد (۲۰).

در این مطالعه تفاوت معناداری بین سوابق زندانی خانواده های دو گروه وجود داشت که نتایج پژوهش حاضر با پژوهشهای فوق همخوانی دارد (۲۳، ۲۶، ۲۹). همچنین تفاوت معناداری بین سطح تحصیلات و سبک های هویتی در دو گروه وجود داشت. نتایج پژوهش حاضر با پژوهش های Barani و همکارش، Kozagaran، Hoeve و همکارانش همسو است (۲۰، ۲۲، ۳۶). باسواد شدن و افزایش عملکرد تحصیلی موجب کسب هویت سالم و سازگاری اجتماعی می شود (۹).

۳-تنوع فرهنگی و آداب و رسوم در مناطق مختلف که زمینه ساز
 ۴-همکاری بسیار پایین کودکان بزهکار با مجری طرح بدلائل
 مختلف مثل تحصیلات پایین، کتمان حقایق زندگی و بزهکاری
 می گردند.

و..

References

- 1-Centers for Disease Control. Youth violence: Fact sheet [On-Line]. 2005. [Cited 12 Feb 2013]. Available from: <http://www.cdc.gov/ncipc/factsheets/yvfacts.htm>.
- 2-Ghoreishizadeh M, Hosseini Gh. Investigate the prevalence of psychological and social factors on juvenile delinquency. *Medical Journal of Tabriz University of Medical Sciences* 2001;34(47):25-30.[Persian]
- 3-Mack KY, Leiber MJ, Featherstone RA, Monserud MA. Reassessing the family-delinquency association: Do family type, family processes, and economic factors make a difference?. *Journal of Criminal Justice* 2007, 35(1): 51-67.
- 4-Juby H, Farrington D. Disentangling the link between disrupted families and delinquency. *British Journal of Criminolog* 2001, 41(1), 22-40.
- 5-Robinson T, Rapport JK. Providing special education in the juvenile justice system. *Remedial and Special Educatio* 1999; 20(1):19-26.
- 6-Moitra T, Mukherjee I. Does parenting behaviour impacts delinquency? A comparative study of delinquents and non-delinquents. *International Journal of Criminal Justice Sciences* 2010;5(2): 274-85.
- 7-Hoeve M, Dubas JS, Eichelsheim VI, VanderLaan PH, Smeenk W, Gerris JRM. The Relationship between Parenting and Delinquency: A Meta-Analysis. *Journal of Abnormal Child Psychology* 2009; 37(6):749-75.
- 8-White JM, Wampler RS, Winn KI. The identity style inventory: A revision with a sixth-grade reading level (ISI-6G). *Journal of Adolescent Research* 1998; 13(2): 223-45.
- 9-Homayouni A, Karabi S. Social adaptation and identity in university students. 20th European Congress of Psychiatry, Prague, Czech Republic. 2011
- 10-Hardy SA, Bhattacharjee A, Reed A, Aquino K. Moral Identity and Psychological Distance: The Case of Adolescent Parental Socialization. *Journal of Adolescence* 2010;33(1):111-23.
- 11-Berzonsky MD. Identity Processes. *Encyclopedia of Adolescence*. Roger JR. Levesque JD; Editors .Springer; 2012:1363-69
- 12- Klimstra T., Crocetti E, Hale W W, Kolman A, Fortanier E, Meeus W. Identity formation in juvenile delinquents and clinically referred youth. *European Review of Applied Psychology*, (2011).61:123-30.

- 13-Nguyen PV. Perceptions of Vietnamese Fathers' Acculturation Levels, Parenting Styles, and Mental Health Outcomes in Vietnamese American Adolescent Immigrants. *Social Work* 2008;53(4):337-46.
- 14-Maccoby EE, Martin JA. Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In: Mussen PH, editor. *Handbook of child psychology*. 4th ed. Vol. 4. New York: Wiley; .1983
- 15-Chung HL, Steinberg L. Relations between neighborhood factors, parenting behaviors, peer deviance, and delinquency among serious juvenile offenders. *Developmental Psychology* 2000; 42(2):319-31.
- 16-Darling N, Steinberg L. Parenting style as a context: An integrative model. *Psychological Bulletin* 1993; 113(3); 487-96.
- 17-Joon JS, Byron RJ. Strain, Negative Emotions & Deviant Coping Among African Americans: A Test of General Strain Theory *Journal of Criminology* 2003; 19(1). 79-105
- 18-Anderson AL. Individual and Contextual Influences on Delinquency: The Role of The Single-Parent Family. *Journal of Criminal Justice* 2002; 30(6): 575-87.
- 19- Alae Karahroudy F, Kiani M, Izadi A, Alavi Majd H. Self-concept in normal and criminal male adolescents: a comparative study. *Journal of Nursing and Midwifery* 2010;69(20):10-15. [Persian]
- 20-Barani A, Tatar A. Comparison of family and individual characteristics of juvenile offenders and non-offenders in Zahedan. *Correction and Rehabilitation Journal* 2011;10(118):36-40. [Persian]
- 21-Ebrahimi Sani E, Doganaei F, Jamshidi A, Ebrahimi sani N. Comparative study of families of children and juvenile offenders and normal functions of Shomali Khorasan Province. *Correction and Rehabilitation Journal* 2011;127:2-6.[Persian]
- 22-Kozagaran Bejestan M. Demographic characteristics and variables associated with crime in a juvenile. Institution for juvenile offenders in the city of Yazd. *Correction and Rehabilitation Journal* 2012;11(131):3-7.[Persian]
- 23-Noormohammadi H, Masoori H. Socioeconomic factors affecting delinquency juvenile institution clients Qazvin in 2012. *Correction and Rehabilitation Journal* 2012;11(133):19-23.[Persian]
- 24-Ansarinejad N. Social -Psychological Analysis of Delinquency among Tehran Correction Center Clients *Social Welfare*. 2012; 22 (45) :365-86
- 25-Shekarbeigi AR, Yasaminejad P. Comparison of family parenting styles, self-esteem and general health and non-delinquent boys in Kermanshah. *Journal of Family Counseling & Psychotherapy* 2012;2(2):178-92

- 26-Nazari AM, Aminimanesh S, Shahini A. Family Structure, Parental Monitoring and Affiliation with Delinquent Peers among Male Delinquent and Non-Delinquent Adolescents. *Research Psychological Health* 2012; 6(4):60-68
- 27-Pourabdoli M, Kadivar P, Homayouni AR. To Investigate the Relationship Between Mother Parenting Styles and Their Children's Perception. *Knowledge & Research in Applied Psychology* 2009; (37) :107-28. [Persian]
- 28-McClun LA, Merrell KW. Relationship of perceived parenting styles, locus of control orientation, and self-concept among junior high age student. *Psychology in the Schools* 1998; 35(4): 381-90.
- 29-Ghazanfari A. Validation and standardization of Identity Style Inventory (ISI-6G). *Studies in Education and Psychology* 2004; 5(1):1-8
- 30-Crocetti E , Shokri O. Iranian Validation of the Identity Style Inventory. *International Journal of Testing* 2010; 10:185–199
- 31- Babapour Kheiroddin J, Esmaceli B, Gholamzadeh M, Mohammadpoor W. The Relationship between Parenting Styles and Identity Styles in Adolescent . *Journal of Psychology* 2012; 16 : 161-75
- 32-Samuolis J, Layburn K, Schiaffino K M. Identity development and attachment to parents in college students. *Journal of Youth and Adolescence* 2001; 30: 373-84.
- 33-Hoffmann J P. A Contextual analysis of differential association, social control, and strain theories of Delinquency, *Social Forces* 2003; 81(3): 753-58.
- 34-Sakir O, Aydin E, Remzi O, Yasar T, Suleyman G. Juvenile Delinquency in A Developing Country: A Province Example in Turkey *International Journal of Law and Psychiatry* 2005, 28: 430-41.
- 35-Jenifer L , Pattereson C j. Delinquency, victimization and substance use among adolescence with female same sex parents. *Journal of family psychology* 2006; 20(3):526-30.
- 36-Hoeve M, Blokland A, Dubas JS, Loeber R, Gerris JRM, Laan PH. Trajectories of delinquency and parenting styles. *Journal of Abnormal Child Psychology* 2008; 36: 223–35.

Survey of Educational and Social Status (parenting styles, Identity Style) in Delinquent Children and Adolescents Compared with normal Children and Adolescents in Iran

Azizi S(Ph.D)¹, Tarkhan M(Ph.D)²

1.Ph.D Student in Psychology and M.Sc University Azad Eslami Ghaemshar.

2.Associate Professor, Department of Psychology, Peyame noor University

Abstract

Introduction: Due to the complexity and seriousness of crime as a social problem in many communities, this study aims to investigate the social and educational status (comparison of parenting styles, identity styles), and demographic variables in delinquent children, adolescents, and normal people.

Methods: In this cross-sectional study, 300 children and adolescents who had been selected from centers of Education Reform and Ordinary schools through Random cluster sampling technique, were studied. They completed perceived parenting style questionnaire, identity style questionnaire and demographic questionnaire. Data were analyzed by SPSS software and Anova test.

Result: Although no significant difference was detected between the two groups in terms of parenting styles, a significant difference was observed between social characteristics, economical status, parents' educational level, family records of imprisonment, and imprisonment period with identity style, educational status with identity style, and also parental employment with identity style.

Conclusion: Demographic characteristics, economical status, parents' educational level, prisoner's records of family, occupation of parents, academic success and identity styles are essential factors in delinquency in children and adolescents.

Keywords: Parenting styles, Identity styles, Children and adolescents, Delinquency